

ATELIER 2

Cercetarea științifică în activitatea profesională a cadrului didactic

FORMAREA CADRELOR DIDACTICE ÎN A DEZVOLTA COMPORTAMENT PROSOCIAL LA ELEVII DE ȘCOALĂ PRIMARĂ

TRENING OF TEACHERS IN DEVELOPING PROSOCIAL BEHAVIOR IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS

*BEȘU Ana-Maria,
prof. învă. Primar Liceul Tehnologic , "Dimitrie Leonida",
Piatra-Neamț, România*

*BEȘU Ana-Maria, primary research professor
Technological high school, , "Dimitrie Leonida",
Piatra-Neamț, România*

<https://orcid.org/0000-0001-8875-8497>

CZU: 373.3.035

DOI: 10.46727/c.09-12-2022.p87-91

Rezumat: De-a lungul istoriei s-au produs diferite evenimente dramatice, care au avut în prin plan acțiunea socială. În urma faptelor desfășurate s-a declanșat un interes acerb în cercetarea comportamentului prosocial. Definirea comportamentului prosocial a cunoscut mai multe perioade de cercetare în care specialiști au explicat acest fenomen psihosocial. Deși există trimiteri despre comportamentul prosocial încă din antichitate, el a fost expus sub diferiți termeni (comportament civic, moral, social). Cunoașterea istorică a concepțiilor despre comportamentul prosocial, oferă o perspectivă de reflecție asupra modelelor sociale actuale, în vederea construirii unor norme prosociale de îmbunătățire a comportamentului prosocial.

Cuvinte cheie: acțiune socială, comportament prosocial, comunitate.

Abstract: Throughout history, various dramatic events have taken place, which have had their social action in mind. Following the events, a keen interest in researching prosocial behavior was triggered. Historical knowledge of the conceptions about prosocial behavior, offers a perspective of reflection on current social models, in order to build prosocial norms to improve prosocial behavior.

Keywords: social action, prosocial behavior, community.

Societatea din zilele noastre trebuie să prezinte și să ceară o serie de condiții și criterii sistemelor formatoare. Politicile curriculare actuale sunt centrate pe dezvoltarea de competențe, prin realizarea unor activități de învățare - centrate pe elevi. În acest context devin importante strategiile interactive aplicate de cadrele didactice pentru atingerea finalităților scontate ale învățării. Școala ca prim răspunzător educațional, moral și social pentru ceea ce produce în și pentru societate. O școală modernă și actualizată este conștientă de rezultatele produse și astfel își poate planifica și evalua resursele în termeni și rezultate. Pentru a deveni performantă, ea trebuie să respecte o serie de condiții și criterii și să-și evalueze periodic rezultatele.

Organizațiile educaționale trebuie să fie flexibile, adaptabile, inovatoare, responsabile cu capacitatea de a se putea plia pe nevoile societății și a se împleti armonios : propriul mod de gândire cu ceea ce e modern, actual.

Școala modernă tinde spre metode care diferă de cele uzuale, bazate pe expunere, memorizare, repetare. Azi elevii au nevoie de metode care se bazează pe participare interactivă, de grup, pe experimentare de situații observabile a realității dar și de posibilitatea de a valorifica și de a motiva comportamentele prosociale în viața de zi cu zi. De nenumărate ori se pune problema cum pot fi motivați elevii, cum să fie puși în situații în care să-și testeze reacțiile unui comportament prosocial într-un mod cât mai conștient și eficient.

Parteneriatele, Proiectele educaționale derulate, schimburile de experiență școlare facilitează realizarea unor activități prin care elevii au posibilitatea să-și perfecționeze și să pună în practică comportamentele sociale, socializând și perfecționându-și competențele civice. Termenul de parteneriat este definit ca „asocierea a doi sau mai mulți parteneri, iar în literatura de specialitate, parteneriatul reprezintă modalitatea, formală sau informală, prin care două sau mai multe părți decid să acționeze împreună pentru atingerea unui scop comun.” (Cucos, 2009).

În abordarea curriculară a educației se identifică nevoia cunoașterii, respectării și valorizării diversității. Amprenta culturală este importantă pentru ce determină bogăția diversității la nivelul grupului social. Subiectul pus în discuție, se referă la dezvoltarea comportamentului prosocial la elevi prin utilizarea metodelor: experimentul, proiectul, investigația ca modalități interactive de învățare – evaluare, direcționate.

Schimburile de experiență școlară, culturală, socială urmărește transformarea și formarea reală a elevilor a elevilor în actori principali ai demersului educațional, urmărindu-se atingerea unor obiective de natură formală, socio-comportamentală. Idealul educațional așa cum este acesta formulat în *Legea învățământului nr. 84/2.07.1995*(republicată, cu modificările și completările ulterioare), art. 3 (2): Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.

Beneficiile derulării schimburilor de experiență prin proiecte sunt multiple. Acestea completează și întregesc strategiile naționale privind asigurarea calității educației, oferă o modalitate eficientă de abordare a educației în secolul XXI:

- permit creșterea calității activităților de socializare desfășurate cu elevii,
- cresc motivația elevilor pentru cunoaștere,
- permit cunoașterea culturală a altor comunități și sporesc competențele de formare prosocială.

Accentul este pus pe aspectul practic în baza culturii investigaționale, învățării prin cercetare, care oferă elevilor posibilitatea de a arăta nu doar ceea ce cunosc, dar mai ales, ceea ce pot modela și crea. Astfel se realizează o legătură strânsă între teorie și practică, favorizând dezvoltarea capacităților de gândire ale elevilor, iar competența de cercetare științifică este o condiție importantă a reușitei, contribuind la formarea unei personalități inovatoare, capabile de a se integra activ în viața socială.

Elevii pot să înțeleagă condiționările acționale și instituționale, legăturile dintre gândire și acțiune în diferite domenii. Elevii se pot pregăti ca viitori cetățeni informați, capabili să se integreze creativ dialogului și acțiunii sociale și să-și asume responsabilități în viața personală și publică. Astfel corelând politicile educaționale, contemporane cu idealul educațional românesc reușim să înțelegem cât de necesar și actual este demersul întreprins în derulare de proiecte și perfecționarea cadrelor didactice în acest sens..

Prin dezvoltarea comportamentelor prosociale la elevii din învățământul primar reușim astfel ca ei să dobândească și implicit să dezvolte competențele cheie, dar și cele specifice, de-a lungul parcursului lor educațional școlar și, astfel să atingem unul din cele mai importante idealuri educaționale românești acela ca să se realizeze o dezvoltare liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative. idealul educațional așa cum este acesta formulat în *Legea învățământului nr. 84/2.07.1995*(republicată, cu modificările și completările ulterioare), art. 3 (2).

Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și creative.

Analizând literatura de specialitate, am apreciat contribuția semnificativă a cercetătorilor: Adrian Neculau, Alexandru Maftai, Septimiu Chelcea, Ionuț Ștefan, etc. care descriu metode și mijloace didactice combinate, pentru a obține o finalitate planificată.

Rezultatul din schimbul de experiență, a proiectului educațional derulat. confirmă probleme cercetate de către cercetătorii autohtoni și străini care au investigat domeniul pedagogiei generale, psihologiei generale, vârstelor și speciale, care au elaborat diverse strategii, metode demonstrând necesitatea dezvoltării comportamentului prosocial la elevii de vârstă primară.

Investigația realizată ne-a permis să constatăm abordări esențiale și tangențiale a problemei vizate, ceea ce ne permite să conchidem că este necesară aprofundarea studierii procesului de dezvoltare a comportamentului prosocial .

Așadar, documentele de politici educaționale cât și actele normative ale Republicii Moldova: *Codul Educației al Republicii Moldova (Ordinul nr.125 din 17.07.2014) în Monitorul Oficial Nr.319-324, art. Nr. 634; Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”, (aprobată prin HG al RM nr. 944 din 14.11.2014); Curriculum pentru educație timpurie, Chișinău, 2019 (Ordinul MECC nr. 1699 din 15.11.2018); Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova Chișinău, 2018(Ordinul MECC nr. 1592 din 25.10.2018); Standarde de competență – instrument de realizare a politicilor educaționale realizat de Ministerul Educației, Institutul de Științe ale Educației, UNICEF Moldova, Chișinău,2010; Ordinul nr.70 /11.10.2013 privind Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general din perspectiva școlii prietenoase copilului - au servit drept bază orientativă în activitatea de cercetare preconizată.*

În pofida faptului că există destule cercetări, studii sau acte normative în domeniul dezvoltării comportamentului prosocial, investigarea dezvoltării comportamentului prosocial, a simțului civic la elevii din învățământul primar, rămâne încă o problemă de actualitate insuficient dezbătută, analizată, studiată.

Astfel situația descrisă a generat problema cercetării, care rezidă în argumentarea teoretico-aplicativă a dezvoltării comportamentului prosocial la elevii din învățământul primar, în baza derulării și aplicării Proiectului de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. În prezent sintetizarea experienței din acest moment este absolut necesară, pentru a oferi colegilor noștri, cadre didactice, un referențial modern.

Obiectul cercetării: reprezintă procesul de dezvoltare a comportamentelor prosociale la elevii din învățământul primar, accentul fiind pus pe competențe practice în dezvoltarea de comportamente prosociale.

Se presupune că implementarea unui proiectului de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii școlii de vârstă primară școlară mică va fi eficient și va spori nivelul de dezvoltare și manifestare a comportamentului prosocial.

Prin motivarea și dezvoltarea comportamentului prosocial la elevii din ciclul primar, aceștia se pot pregăti ca viitori cetățeni informați, capabili să se integreze creativ dialogului și acțiunii sociale, să manifeste valoarea și simțul civic și să-și asume responsabilități în viața personală și publică, scopul cercetării constând în elaborarea și aplicarea Proiectului de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii școlii de vârstă școlară mică.

Realizarea scopului și obiectivelor cercetării la etapele de constatare și de intervenție cvasi-experimentală, presupune utilizarea următoarelor metode de cercetare:

**teoretice* – documentarea științifică, modelizarea teoretică, analiza, generalizarea, sinteza, deducția;

**empirice* – tehnicile sociometrice (Ancheta prin intermediul chestionarului);

**experimentale* – experimentul psihopedagogic,

**statistice și matematice* – metoda calculării coeficientul de corelație Pearson, testul T-student, testul U, testele neparametrice Mann-Whitney și Wilcoxon, identificarea corelațiilor între grupurile de indicatori, sau analiza dispersională One-way ANOVA, algoritmul de generare a variabilei unitare, testul Jonckheere Terpstra, care este un test neparametric axat pe rang, cunoscut drept criteriu de predictibilitate S, sau de determinare a existenței diferențelor semnificative statistic între două sau mai multe grupuri ale unei variabile independente față de una continuă sau ordinală (utilizat pentru a determina dacă există o tendință semnificativă statistic între o variabilă independentă ordinală și o variabilă dependentă continuă sau ordinală), și testul neparametric Kruskal-Wallis (o metodă non-parametrică utilizată pentru a testa dacă probele provin din aceeași distribuție), sau criteriul H (uneori denumit și One-way ANOVA pe rang).

În procesul desfășurării activității de dezvoltare a competențelor practice la elevii mici am fost condus de principiul abordării individuale și diferențiate, conform căruia particularitățile psihologice (ale percepției, memoriei, atenției, gândirii, limbajului), cât și particularitățile de personalitate (temperament, caracter, sfera emoțională, volitivă etc.) ale fiecărui copil sunt individuale.

Important, în timpul experimentului pedagogic, a fost să elaborez derularea Proiectului de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii de vârstă școlară mică. În procesul activității, am plecat de la caracterul sincretic al activității elevilor, fapt ce a servit drept temei pentru

abordarea complexă a procesului de dezvoltare a comportamentului prosocial. Astfel, dezvoltarea competențelor la elevi s-a realizat prin intermediul diferitor metode și tehnici, cum ar fi: experimentul, demonstrația, învățarea prin descoperire, lucrarea practică, deducția, observația, analiza, exercițiul, audierea, surpriza, conversația, explicația, brainstorming, explozia stelară, diagrama Venn, piramida, ciorchinele ș.a.

S-a efectuat prin aplicarea la clasă a planului de intervenție și evaluarea rezultatelor obținute, rezultate care au fost publicate în lucrări științifice și prin participarea la conferințe și workshop-uri cu tematici din domeniul studiat, în cadrul programelor educaționale și de dezvoltare personală și profesională.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de analiza, precizarea și interpretarea aspectelor principale privind cadrul conceptual de dezvoltare a comportamentului prosocial la elevii la elevii de vârstă școlară mică; formarea la elevi a spiritului civic – deschiderea spre schimbare, spre punerea în practică a ideilor creative prin soluții inovatoare, generarea de noi idei și comportamente; înlesnirea procesului de integrare în societate și conturarea unor personalități responsabile, cu simț civic dezvoltat.

Rezultatele cercetării sunt reflectate într-un număr de...publicații: articole publicate în cadrul unor conferințe și simpozioane naționale și internaționale, ghiduri, suporturi de curs, îndrumare și monografii, precum și articole publicate în reviste de specialitate.

BIBLIOGRAFIE

1. ADRIAN NECULAU, Manual de psihologie socială, Polirom, 2003, ISBN: 973-681-211-1.
2. ALEXANDRA MAFTEI, Educația morală a copiilor / Repere psihopedagogice, Iași Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020.
3. CHELCEA SEPTIMIU, Psihologie: teorii, cercetări, aplicații, Polirom, 2010, ISBN: 978-973-46-1653-4.
4. IONUȚ ȘTEFAN, Științe comportamentale, ARS Docendi, 2014, București, ISBN: 978-973-558-770-3.
5. GERALD MATTHEWS, IAN J. DEARY, MARTHA C. WHITEMAN, Psihologia personalității/ Trăsături, cauze, consecințe, Polirom, 2012, ISBN: 978-973-46-3070-7.
6. GREMALSCHI A., (2015), Formarea competențelor-cheie în învățământul general: Provocări și constrângeri: Studiu de politici educaționale, Chișinău: S. n., Tipogr. «Lexon-Prim»;
7. LEGEA învățământului nr. 84/2.07.1995 (republicată, cu modificările și completările ulterioare);
8. BOCOȘ, M., (2005). Teoria și practica cercetării pedagogice, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
9. CADRUL de referință al educației timpurii din Republica Moldova Chișinău, 2018(Ordinul MECC nr. 1592 din 25.10.2018);
10. CODUL Educației al Republicii Moldova (Ordinul nr.125 din 17.07.2014) în Monitorul Oficial Nr.319-324, art. Nr. 634;
11. CURRICULUM pentru educație timpurie, Chișinău, 2019 (Ordinul MECC nr. 1699 din 15.11.2018);
12. STRATEGIA de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”, (aprobată prin HG al RM nr. 944 din 14.11.2014);
13. ([http://www.socio-umane.ro/e107_files/downloads/Documente%](http://www.socio-umane.ro/e107_files/downloads/Documente%20)